

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS AKCIZŲ ĮSTATYMO NR. IX-569 1, 2, 3, IR 4 STRAIPSNIŲ II IR III SKYRIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo Nr. IX-569 1, 2, 3 ir 4 straipsnių, II ir III skyrių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas atsižvelgiant į mokesčius administruojančių institucijų pateiktą informaciją apie piktnaudžiavimo atvejus nepadoroto tabako srityje siekiant užkirsti kelią nelegalių neapdoroto tabako gaminių atsiradimui rinkoje bei nustatyti efektyvesnį akcizų taikymo mechanizmą neapdorotam tabakui.

Kartu Įstatymo projektu siūloma atsisakyti perteklinių informacinių įsipareigojimų, susijusių su informacijos pateikimu mokesčių administratoriui apie akcizais apmokestinamų prekių gamybą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatoriai – mokesčius administruojančios institucijos.

Įstatymo projektą rengė Finansų ministerijos (Mokesčių politikos departamento (direktorė Jūratė Laurikėnaitė, tel. 2390 151 el. p. Jurate.Laurikenaite@finmin.lt) Netiesioginių mokesčių skyriaus (patarėja – Asta Zelo, tel. 2199 383, el. p. Asta.Zelo@finmin.lt) vyriausioji specialistė Gintarė Meškėnaitė, tel. 219 4498, el. p. Gintare.Meskenaitė@finmin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Pagal šiuo metu galiojančias Akcizų įstatymo nuostatas neapdorotas tabakas nėra apmokestinamas akcizais.

4. Įstatymo projekte siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. Įstatymo projektu, atsižvelgiant į mokesčius administruojančių institucijų pateiktą informaciją apie piktnaudžiavimo atvejus, kai neapdorotas tabakas iš esmės panaudojamas nelegaliai apdoroto tabako gaminių gamybai, siūloma nustatyti efektyvesnį akcizų taikymo mechanizmą neapdorotam tabakui. Pažymėtina, kad vadovaujantis Tarybos direktyva 2008/118/EB dėl bendros akcizų tvarkos, panaikinančios Direktyvą 92/12/EEB, ir ją įgyvendinančiomis Akcizų įstatymo nuostatomis neapdorotas tabakas nelaikomas akcizų objektu ir šiam produktui netaikomi gabenimo ir kontrolės reikalavimai, dėl ko nėra galimybės stebėti šio produkto Lietuvoje, kai jis patenka į Lietuvos rinką. Dėl šios priežasties piktnaudžiavimo atvejus nustatyti tampa itin sudėtinga, nes paprastai atliekant patikrinimus paaiškėja, kad neapdorotas tabakas (dažniausiai tokį tabaką sudrėkinus, pridėjus glicerino bei kvapiųjų medžiagų) būna perparduotas kitų ES valstybių narių pirkėjams dirbtinai sukuriant sandorių grandinę siekiant nuslėpti tikrąją neapdoroto tabako paskirties vietą. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu siūloma nustatyti akcizus neapdorotam tabakui, kuriuo būtų laikomas prie apdoroto tabako nepriskiriamas 2019 metų KN versijos KN 2401 pozicijoje klasifikuojamas tabakas. Kadangi savo savybėmis neapdorotas tabakas yra artimiausias apdorotam tabakui, siūloma šiam produktui nustatyti rūkomojo tabako akcizų tarifą 68,6 euro už kilogramą produkto. Akcizus neapdorotam tabakui siūloma taikyti nuo 2019 m. lapkričio 1 d.

Įstatymo projektu siekiant užtikrinti tinkamą akcizų taikymą ir administravimą, siūloma nustatyti akcizus neapdorotam tabakui numatant, kad akcizų mokestinė prievolė už šį produktą Lietuvoje atsirastų už asmens, neturinčio centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka išduoto leidimo, iš kitos valstybės narės gaunamą, pagamintą, importuojamą, Lietuvoje įsigyjamą bei Lietuvoje prarastą nepadorotą tabaką, t. y. iš esmės akcizų už neapdorotą tabaką mokėtojais būtų asmenys, neturintys leidimo. Akcizai nebūtų taikomi neapdorotam tabakui, panaudotam

apdoroto tabako ir kaitinamojo tabako produktų, už kuriuos akcizai sumokėti, gamybai, o taip pat eksportuotam ir į kitą ES valstybę narę išgabentam neapdorotam tabakui. Tokiu būdu būtų įtvirtinta nuostata, kad akcizai už prekes mokami tik valstybėje, kurioje šios prekės yra vartojamos. Kartu, atsižvelgiant tai, kad šiuo metu, vadovaujantis Akcizų įstatymo nuostatomis, nuo akcizų yra atleidžiamas apdorotas tabakas, jeigu jis panaudotas būtiniais bandymams ir moksliniams tyrimams atlikti, bei siekiant užtikrinti nuoseklų akcizų taikymą, analogiškai Įstatymo projektu siūloma atleidimą nuo akcizų taikyti neapdorotam tabakui, panaudotam būtiniais bandymams atlikti, nustatytiems privalomiems tyrimams ir (ar) moksliniams tyrimams. Akcizai už neapdorotą tabaką būtų mokami už kalendorinį mėnesį (akcizų deklaraciją pateikiant bei mokestį sumokant iki kito kalendorinio mėnesio 15 dienos).

Be to, laikantis nuoseklios mokestinės politikos (kaip kad yra nustatyta apdoroto tabako atveju), Įstatymo projektu siūloma laikotarpiu iki 2021 m. akcizus neapdorotam tabakui didinti taip:

		2019 11 01	2020 03 01	2021 03 01
Neapdorotas tabakas	EUR/kg	68,6	78,5	90

2. Taip pat įvertinus mokesčių administratoriaus siūlymą bei siekiant sumažinti administracinę naštą ūkio subjektams, Įstatymo projektu siūloma atsisakyti perteklinių nuostatų įpareigojančių ūkio subjektus apie prekių gamybą informuoti mokesčių administratorių šiais atvejais: kai akcizai už prekes, panaudotas galutinės prekės gamybai, yra sumokėti ir šis mokestis nėra mažesnis už mokestį, kuris turėtų būti sumokėtas už galutinę akcizais apmokestinamą prekę; kai gaminamos akcizais apmokestinamomis prekėmis nelaikytinos prekės, kurių faktinė turinė alkoholio koncentracija procentais yra didesnė kaip 1,2 procento, tačiau joms gali būti taikomas Akcizų 27 straipsnio 1 dalies 3-7 punktuose nustatytas atleidimas nuo akcizų (pvz., gaminamas actas, šokolado gaminiai, kurių 100 kilogramų (neto) sunaudota ne daugiau kaip 8,5 litro gryno etilo alkoholio ir kt.).

5. Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir priemonės, kurių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Nenumatoma.

6. Įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Pritarus Įstatymo projektui bus sudarytos prielaidos užkirsti kelią piktnaudžiavimo atvejams, kai neapdorotas tabakas iš esmės panaudojamas nelegaliai apdoroto tabako gaminių gamybai.

7. Įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Atsižvelgiant į tai, kad neapdorotam tabakui (kuris laikytinas žaliava apdoroto tabako gaminiams) numatoma taikyti panašią akcizų taikymo tvarką, kokia yra taikoma ir kitoms akcizais apmokestinamoms prekėms (pvz., elektros energijai, akmens angliai), akcizų nustatymas ūkio subjektams, veikiantiems tabako rinkoje, ženklių papildomų informacinių įpareigojimų nesukurs. Taip pat atsisakius prievolių, susijusių su mokesčių administratoriaus informavimu apie akcizais apmokestinamų prekių gamybą, bus sumažinta administracinė našta ūkio subjektams. Kartu teikiamu Įstatymo projektu bus sudarytos prielaidos skaidresniam verslui prisidedant prie sąžiningos šiame sektoriuje veikiančių ūkio subjektų konkurencijos.

Be to, laipsniškas nepadoroto tabako apmokestinimo lygio didėjimas vietoj vienkartinio itin ženklaus padidavimo leis išvengti staigaus neigiamo poveikio ūkio subjektams.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įstatymų priimti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardinantys terminai derinami Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos neprieštaruja Europos Sąjungos dokumentams ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projekto nuostatų įgyvendinimui reikės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 15 d. nutarimą Nr. 235 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo nuostatas“.

Įstatymo projekto nuostatų įgyvendinimui centrinis mokesčių administratorius turės patvirtinti leidimų, suteikiančių teisę už neapdorotą tabaką neskaičiuoti akcizų, išdavimo bei akcizų deklaracijos pateikimo tvarką.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įstatymo projekto priėmimas papildomų biudžeto lėšų nepareikalaus.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Projekto žodžiai (pagal Europos žodyną *Eurovoc*) yra šie: *akcizai, neapdorotas tabakas*.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

